

Innehåller
länkar till
filmklipp

Lärarhandledning

Green Border

”Film finns för att vi ska dela erfarenheter och känna empati för det vi inte känner till...”- AGNIESZKA HOLLAND

Denna handledning består av flera olika sätt att arbeta med en film i klassrummet.

Den ger möjlighet att arbeta med filmen innan man sett den – för att förbereda och ge eleverna ingångar till sin filmupplevelse.

Den ger även flera olika sätt att arbeta med filmen efter filmbesöket. Möjlighet till fördjupning i speciella ämnen och teman, samt mer generella möjligheter till samtal om filmen och att ha värderingsövningar utifrån filmens innehåll.

Eftersom filmen handlar om värdegrund, mänskliga rättigheter, asylrätt, plikt känsla m.m. Kan man innan filmbesöket göra några enkla Fyra hörn-övningar kring dessa frågor. Sedan göra samma övning efter filmen för att se om svaren har ändrats utifrån elevernas upplevelse av filmen.

Fyra hörn-övningar - Asylrätt och mänskliga rättigheter. Dokument bifogas.

Ett annat sätt att prata om och diskutera en filmupplevelse utifrån åskådarens egen upplevelse är att använda sig av metoden Tala film. Tala liv.

[Här finner ni hur man kan arbeta med metoden i samband med en filmvisning](#)

Övriga delar av filmhandledningen är uppdelade i ämnesområden.

Till de flesta av dessa delar finns det filmklipp från filmen att hålla samtal utifrån.

Handledningen innehåller även videoklipp med förklaringar och fördjupningar från filmens regissör och medförfattare Agnieszka Holland samt med manusförfattaren Gabriela Lazarkiewicz-Sieczko.

FILMINFORMATION

Regi AGNIESZKA HOLLAND
Manus MACIEJ PISUK,
GABRIELA ŁAZARKIEWICZ-SIECZKO
AGNIESZKA HOLLAND
Språk POLSKA, ARABISKA,
ENGELSKA, FRANSKA
Land och år POLEN, FRANKRIKE,
TJECKIEN, BELGIEN 2023

Längd
Språk
Sverigepremiär
Distribution
Mer info om filmen
Bokning skolbio
Kontakt

152 MINUTER
POLSKA, ARABISKA, FRANSKA, ENGELSKA
20 SEPTEMBER, 2024
FOLKETS BIO
<https://www.folketsbio.se/film/green-border/bokning@filmlagret.se>
rosemarie.strand@folketsbio.se

Bakgrund till filmen

I slutet av filmen anges att sedan flyktingkrisen 2015 har över 30,000 personer dött när de försökt ta sig in till Europa och främst EU (siffror från 2023). Merparten av dessa har dött på Medelhavet. Det finns även andra olika yttre gränser för EU där flyktingar försöker ta sig in och dör på vägen. Sedan 2021 har allt fler flyktingar försökt ta sig in till EU genom gränserna mot Polen, Lettland, Litauen samt Finland. De olika länderna samt EU har sedan 2021 ändrat olika lagar för att göra det svårare för flyktingar att ta sig in över dessa gränser.

I augusti 2021 började Belarus skicka in migranter över sina gränser till grannländerna Lettland, Litauen och Polen. Alla dessa länder är stater inom EU samt NATO-medlemmar. Det blev snabbt tydligt att detta var organiserat av Belarus ledning i samarbete med organisationer i länder som migranterna kom ifrån.

De tre länderna i EU dit migranterna försökte ta sig införde alla undantagstillstånd. Litauen och Lettlands gränser hade redan barriärer genom stora delar av sin gräns. Den polska gränsen – var i stor del skog utan tydliga murar eller barriärer. Filmens titel anspelar på ordet för oövervakad gräns, en så kallad "Grön gräns" (Green Border på engelska). Titeln anspelar även på att denna gräns främst består av skog. I alla tre länderna använde man sig av s.k. "Pushbacks" – där man samlade in migranter för att direkt skicka dem över gränsen utan att ge migranterna möjlighet till att få sina asylärenden prövade. Polen införde även en zon där journalister, läkare eller hjälporganisationer inte tilläts komma in.

Det beräknas att tusentals migranter försökte komma in i EU denna väg. Eftersom läkare, journalister och hjälporganisationer inte fick vistas och dokumentera det som hände på gränsen mellan Belarus och Polen vet vi till denna dag inte vad som hände med de som försökte ta sig in i EU på detta sätt. Allt vi vet är att flera personer dog samt att många av de som försökte ta sig över gränsen mellan Belarus och Polen saknas.

I September 2021 beslutade filmens regissör Agnieszka Holland att tillsammans med manusförfattarna Gabriela Łazarkiewicz-Sieczko och Maciej Pisuk försöka skapa en film utifrån händelserna. Tillsammans med en researcher dokumenterade de situationen vid den polsk-belarusiska gränsen för att skriva manus. De intervjuade flyktingar, hjälparbetare samt gränsvakter som anonymt gav intervjuer eftersom de inte ville bli igenkända. Enligt manusförfattarna är filmens karaktärer baserade på de personer som de intervjuade 2021 och deras levnadsöden.

Hör manusförfattaren och regissören/manusförfattaren berätta mer om processen som ledde fram till den slutliga filmen:

Länkar: GABRIELA INTERVJUER

[Gabriela – Manusarbetet Att samla in information](#)

[Gabriela – Processen bakom filmen](#)

[Gabriela – Om hur man delade upp manusarbetet och gjorde research](#)

[Gabriela – Att skapa en berättelse utifrån research](#)

Länkar: AGNIESZKA INTERVJUER

[Agnieszka – Bakgrund till filmen](#)

[Agnieszka – Tre perspektiv](#)

Detta tema kan ni prata om innan filmvisningen, eller efter eleverna sett filmen:

Varför flyr man?

I Sverige har vi haft fred sedan 1814.

Det är den längsta perioden av fred i världen.

Ingen har varit tvungen att fly från Sverige pga krig eller förföljelser under denna period. Historiskt har de som emigrerat från Sverige gjort det av ekonomiska skäl. Man var fattig och ville skaffa sig ett bättre liv någon annanstans. Främst emigrerade man till USA och c:a 1,2 miljoner svenskar lämnade Sverige. En femtedel kom tillbaka. Efter andra världskriget har Sverige tagit emot många människor. Efter kriget behövde den svenska industrin arbetskraft och man erbjöd ett nytt liv till många i Sydeuropa samt Finland. På grund av krig och konflikter runt om i världen har även Sverige sedan 70-talet tagit emot många flyktingar. Detta innebär att i ett klassrum finns det elever som inte har någon personlig koppling till flykt samt elever som kanske själva har flytt.

Titta på denna scen i filmens början

Be eleverna lista orsaker till flykt (utifrån scenen): Såsom krig, hungersnöd, brist på skolgång, fattigdom, förföljelse p.g.a. till exempel religion, kön, sexuell läggning, politiskt engagemang.

Samtala med eleverna om de tror att de skulle lämna Sverige p.g.a. någon av dessa anledningar. Be eleverna utveckla och förklara sina svar.

- Vad skulle få eleverna att fly från Sverige?
- Om man bortser från Europa – var skulle de vara beredda att fly?

Förklara för eleverna att de måste kunna ta sig dit genom att gå, med båt eller transport i lastbil.

I filmen är familjen på väg till Sverige. Många anser att vi inte bör ta in fler asylsökande och flyktingar till Sverige. Vissa politiska partier arbetar aktivt med att fler skall flytta från Sverige än som skall komma hit. Trots detta finns det fortfarande asylsökande och flyktingar som söker sig hit. Lyssna på regissören och medförfattaren Agnieszka Holland om varför de valde Sverige som land i filmen.

Länk: [Agnieszka – Varför Sverige?](#)

Samtala

Agnieszka Holland lyfter flera orsaker till att man flyr, och speciellt varför många väljer Sverige, såsom social trygghet, skola till barnen, mat för dagen – ett "paradis" som hon uttrycker det.

- Stämmer regissörens och flyktingarnas bild av Sverige? Har de en felaktig bild av Sverige?
- Om ungdomarnas föräldrar skulle välja att fly – vilka orsaker skulle motivera det? Vad tror ungdomarna att föräldrarna skulle önska fanns dit man flydde? Vilka önskemål skulle ungdomarna själva ha?

"Vi och Dom"

Filmen visar på krisen vid den polsk/belarusiska gränsen ur flera olika perspektiv. Utifrån flyktingarnas, gränsvakternas och aktivisternas perspektiv samt utifrån de som bor vid gränsen. Berättarmässigt är det ett smart sätt att låta åskådaren "få se" hur vardagen kan te sig för olika människor på samma plats.

Alla människor delar in sig i "vi och dom". Detta "vi" kan skilja sig utifrån olika saker som man kan ha gemensamt, som vilket land man är född i, vilken religiös tillhörighet man har, etnicitet, språk eller mer vardagliga saker som vilket lag man håller på, vilken musik man lyssnar på eller vilken sorts film man gillar. Det som förenar en

grupp, det blir ens "vi", som ofta får stå mot de andras "dom". Samtidigt är vi väldigt flytande i våra uppdelningar, i vad vi finner viktigt, vilket "vi" som är starkast för oss. Idrottsupportrar kan t.ex. hata ett lag från en annan (eller samma) stad. Samma supportrar kan förenas i ett nationellt "vi" och hålla på t.ex. Sverige när "vi" möter andra länder.

Filmen ger genom sina olika perspektiv just exempel på hur denna uppdelning i "vi" och "dom" kan vara farlig och till och med leda till att folk dör.

Be eleverna att till en början lista olika vi:n för filmens olika grupper – det vill säga det som förenar Flyktingarna, Gränspoliserna, Aktivisterna, Lokalborna.

Titta på denna scen

Här beskriver gränsvakterna flyktingarna som försöker ta sig in till Polen.

- Stämmer deras beskrivning överens med "vi-beskrivningen av flyktingarna?
- Varför tror du att de skiljer sig åt?

Titta på denna scen

Här samtalar två lokalbor om att hjälpa, eller inte hjälpa flyktingarna.

- Varför hjälper den ena personen till medan det är otänkbart för den andra? Samma sak hos aktivisterna. De två systrarna har väldigt olika syn på hur mycket man kan engagera sig. En anser att man helt skall hålla sig till reglerna, göra enbart det som lagen tillåter. Den andra anser att man måste kunna och vara beredd att bryta mot reglerna för att rädda liv. I filmens slut har tre pojkar tagits om hand om av en polsk familj.
- Fundera på hur man här visar på vilka "vi" som man finner här – vad förenar familjen och flyktingarna – och vad skiljer dem åt?

Att göra sin "plikt"

Vi människor engagerar oss i olika saker. Vi har olika syn på vad som är viktigt. I vissa fall blir det tydligt vad vi verkligen anser vara viktigt. Vi måste göra svåra val mellan två helt olika synsätt. I filmen ställs olika typer av engagemang emot varandra. I alla de olika grupperna ställs de inför svåra val. I den delen där vi får följa flyktingarna ställs de inför valet att separeras från varandra för att kunna överleva, att följa gränsvakternas instruktioner eller att vägra följa instruktionerna. Gränsvakterna ställs inför valet att följa de grymma instruktioner de fått av sin ledning eller att låta flyktingarna komma undan, eller helt enkelt att sluta som gränsvakter. Hos aktivisterna handlar det om att följa reglerna, med risk att flyktingarna dör, flyttas mm, eller att med risk för eget liv hjälpa flyktingarna oavsett konsekvenserna. Hos lokalborna kan man anmäla allt man ser, eller hjälpa flyktingarna.

I denna scen ifrågasätter hon hans val att göra det han gör i skogarna. Hans svar blir att han gör sin plikt (gentemot landet). I filmens epilog ser vi samma människor hjälpa ukrainska flyktingar. Denna gång samarbetar gränsvakterna med aktivisterna.

• Vad har egentligen förändrats i plikten gentemot landet? **Samtala.**

Att vi som medborgare har både rättigheter och skyldigheter sade vår statsminister Ulf Kristersson, i januari 2024. Medborgarskapet innebär enligt regeringen: *"Ytterst handlar det om att med vapen i hand - och med livet som insats - försvara Sverige, våra värderingar och vårt sätt att leva. Medborgarskap är inte en resehandling"*

Numera ingår Sverige i Nato och våra soldater kommer skickas till just de gränsområden där filmen utspelar sig. Förmodligen kan även svenska soldater behöva ställas inför dilemman mellan plikt att försvara våra gränser mot tänkbara hotbilder som skapats av våra politiker. I allt fler länder ställs nu skyldigheter (som att försvara sitt land, det egna landets säkerhet) mot mänskliga rättigheter (som att kunna söka asyl, att behandlas human, rätt till sjukvård). Dessa skyldigheter kan leda till att soldater kan komma att försöka sänka båtar, att inte ta flyktingar i land, att placera dem i fängelseliknande förvar eller neka tillgång till mat och vatten.

Samtala

"Ytterst handlar det om att med vapen i hand - och med livet som insats - försvara Sverige, våra värderingar och vårt sätt att leva. Medborgarskap är inte en resehandling" – sade statsminister Ulf Kristersson.

• Håller eleverna med? Vad innebär det att försvara Sverige? Att skickas till EU:s och Natos yttre gränser? Är eleverna beredda att med livet som insats och med vapen i hand försvara våra gränser (EU:s, Nato:s, Sveriges)? Om man INTE vill detta? Vilka konsekvenser tycker man är rimliga att inte göra sin plikt borde få? Skall man bli av med sitt medborgarskap? Fängelse? Böter?

Aktivism

De flesta av oss orkar inte engagera oss i alla frågor. Vilka sakfrågor som är viktiga inom politiken ändras ofta från val till val. Vissa frågor tycker somliga är oerhört viktiga – så pass viktiga att man engagerar sig i till exempel ett politiskt parti eller en organisation för att kunna påverka. En del av de som engagerar sig anser att deras frågor är så viktiga att man måste vara beredd att agera med risk för sin egen person. Exempel på detta finner vi hos bl.a. klimataktivisterna, men framförallt i totalitära länder som Belarus eller Ryssland där protester mot makten kan leda till fängelse eller döden.

I filmen finns ett gäng aktivister som anser att det som sker i polsk/belarusiska gränsområdet kräver att man gör något. Att försöka göra så flyktingarnas mänskliga rättigheter upprätthålls. Filmens regissör och manusförfattarna ansåg att situationen krävde att de engagerade sig själva, deras bidrag blev filmen Green Border.

En av de främsta anledningarna till att folk engagerar sig är att uppmärksamma olika orättvisor. Det kan vara att lokala orättvisor som att man lägger ner skolor, sjukvård till mer globala som klimat och migration. Tanken är att om man uppmärksammar frågan kan ingen säga att man "inte visste". Vidare hoppas man på att allmänhetens engagemang kommer leda till påtryckningar på politiker för att få igenom förändring.

Filmen Green Border visar på hur olika liknande händelser kan av olika anledningar få helt olika utgång. I filmens epilog får vi se hur polackerna öppnade sina hjärtan och tog emot och hjälpte över 2 miljoner ukrainare att fly sitt krigshärjade land. Detta är en kraftig kontrast till det vi sett innan.

Samtala

• Vilka frågor engagerar eleverna? Lista gärna frågorna på tavlan. Allt från mer lokala frågor, skola, vård, omsorg till frågor knutna till hobby och fritid som bensinpriset, åldersgräns för EPA-traktor, snus eller till mer globala frågor som klimatet, djurens rätt, migration och mänskliga rättigheter.

• Har eleverna på något sätt engagerat sig kring dessa frågor? Varför? Varför inte?

• Be eleverna fundera på vilken typ av frågor som skulle få dem att engagera sig politiskt eller i någon organisation.

• Nu när eleverna har sett en film om vad som händer vid EU:s och Natos gräns – tror de att det på något sätt kommer förändra deras syn på de olika frågor som filmen lyfter.

Form och stil

Ett sätt att diskutera och fundera över filmen är att prata om hur den är konstruerad.

- Hur har man valt att berätta just denna berättelse?

Detta gör att man kan samtala om filmen utan att direkt behöva diskutera filmens sakinnehåll. Filmpedagogerna brukar använda sig av fyra ingångar till att analysera filmer – att diskutera filmen utifrån genre, utifrån filmens karaktärer och utifrån filmens dramaturgi. Med hjälp av dessa tre kan man sedan samtala om filmens innehåll.

[Länk till filmpedagogernas Arbeta vidare med film](#)

[Länk till Agnieszkas svar om varför filma i svartvitt](#)

Filmen är filmad i svartvitt. De flesta filmer idag filmas i färg. Men det finns fortfarande filmer som filmas i svartvitt. Här är det ett estetiskt val av regissören och fotografen att filma i svartvitt. Enligt regissören är en av anledningarna att skapa en dokumentärkänsla, men även att filma det som om det vore en naturfilm. Ytterligare anledningar som ges av regissören i klippet ovan är att skapa en "metafor och tidlöshet, en tidlös skräck".

Filmen utspelar sig i nutid, men filmens handling, människor på flykt på grund av krig är något som hänt i samma skogar flera gånger genom historien. Regissören Agnieszka Holland har även kopplat filmen till historiska skildringar och inte minst hur man skildrat och försökt dokumentera förintelsen. Filmskaparna var också noga med att filma på ett sätt där kameran har en viss distans till filmens händelser, speciellt i skogen. Effekten blir att vi som tittar på filmen får både en känsla av att vara på plats och samtidigt en känsla av att vi är just åskådare som inte kan agera just nu.

Låt eleverna samtala i små grupper

och fundera över vad de tänkte gällande filmens utseende, hur det var filmat och varför de tror man gjort på det viset. Be även eleverna definiera vilken genre de tycker att filmen har.

Filmskaparna har valt att berätta filmen ur tre perspektiv. Ur flyktingarnas perspektiv, ur gränsvakternas (och de som bor vid gränsen) samt ur aktivisternas perspektiv. Det gör att det är svårt att prata om enbart en huvudkaraktär i filmen, eller en motkraft, eller en hjälpare. Istället kan man applicera dessa typer av karaktärer på de tre perspektiven.

Låt eleverna samtala om vem som är:

- Huvudkaraktär utifrån flyktingarnas perspektiv. Vad eller vilka är dess motkraft? Och vem, vad eller vilka är dess hjälpare.
- Huvudkaraktär utifrån gränsvakternas perspektiv. Vad eller vilka är dess motkraft? Och vem, vad eller vilka är dess hjälpare.
- Huvudkaraktär utifrån aktivisternas perspektiv. Vad eller vilka är dess motkraft? Och vem, vad eller vilka är dess hjälpare.

Låt oss fortsätta med filmens dramaturgi.

Filmen är uppdelad i 4 delar/kapitel.

- Varför tror ni att man delat in filmen på detta vis? Enligt klassisk Hollywood-dramaturgi är filmer uppdelad i just 4 fjärdedelar – med början–mitten–mitten–slut. Frågan är om filmens delar tidsmässigt ligger på samma sätt? Rita gärna en tidslinje över filmens handling. Vad händer tidsmässigt vid filmens olika fjärdedelar – filmens vändpunkter. Är de vändpunkter för berättelsen?

- När ni gått igenom filmens form och stil – använd gärna analyserna ovan för att vidare diskutera filmens innehåll. Varför har filmskaparna valt att berätta filmen på det sättet som de berättar? Be eleverna diskutera vilket tema de tycker filmen har? Ett ord som tematiskt ringar in filmen. Här kan det komma flera olika ord som flykt, sorg, aktivism, hopp, medmänsklighet m.fl. Be sedan eleverna att försöka sammanfatta filmens premiss i en mening – vad tycker de att filmen vill säga? Kanske kommer de på ett ordspråk eller bevingade ord? Även här lär det kunna komma fram olika premisser – speciellt om eleverna har valt att fokusera på ett specifikt perspektiv.

Med hjälp av dessa delar kan det bli lättare att tala om innehåll.

[Länk till intervju med Agnieszka – tre perspektiv](#)

[Länk till intervju med Gabriella om hur man om hur man delade upp manusarbetet](#)

MIK Medie- och Informationskunnighet

Mediemyndigheten skriver så här om MIK- Medie- och Informationskunnighet:

”Ett demokratiskt samhälle bygger på välinformerade, reflekterande och medvetna medborgare. Därför är medie- och informationskunnighet (MIK) en central del av Mediemyndighetens uppdrag.

När allt mer offentlig debatt och kommunikation sker digitalt är medie- och informationskunnighet väsentligt för att kunna navigera i vardagslivet och vara en medveten medieanvändare.

Medie- och informationskunnighet är en nyckelkompetens för alla - oavsett ålder. Dels för att klara av skola och arbete, dels för att kunna tillvarata sina rättigheter och skyldigheter som samhällsmedborgare men också för att följa med i nyheter och andra omvärldshändelser samt för att hitta information till både nytta och nöje.”

Filmen Green Border berör väldigt många av de punkterna som nämns ovan. Denna handledning ger t.ex. möjligheter att använda filmkunnighet för att analysera en film. Filmens innehåll pekar även på de skyldigheter och rättigheter man har som samhällsmedborgare. I Sverige bygger många av våra lagar på dessa rättigheter – såväl mänskliga rättigheter som Barnens rättigheter genom Barnkonventionen. I EU där denna film utspelar sig är detta själva grunden för att vara med i EU, att man accepterar de mänskliga rättigheterna. Brott mot dessa

kan t.ex. prövas i Europadomstolen. Arbetar ni med de mänskliga rättigheterna? Ta då hjälp av filmen för att diskutera de 30 artiklarna i de Mänskliga rättigheterna. [Dessa kan ni läsa här](#)

 Samtala om hur de mänskliga rättigheterna stämmer överens med det som skildras i filmen?

- Upprätthålls de mänskliga rättigheterna för de karaktärer vi möter i filmen?

[I Sverige har vi antagit barnkonventionen, denna kan ni läsa mer om här:](#)

- Upprätthålls barnens rättigheter i filmen?

Filmens handling visar på behovet av MIK. När det sker stora händelser i världen behöver vi ha medier som kan hjälpa oss att ge oss information så att vi kan vara välinformerade medborgare. Det som hände och fortfarande händer vid EU:s yttre gränser rapporteras det inte alltid om. I det polska fallet berodde det främst på att de källor vi behöver för att hålla oss välinformerade som t.ex. journalister och hjälporganisationer inte fick arbeta på plats. I ett jämförande exempel från Finland där liknande händelser pågår, har journalister och hjälporganisationer kunnat vara på plats. Där har man kunnat rapportera kring händelserna och kunna tala med de inblandade. I Finland har händelserna diskuterats inom politiken och inom öppen debatt både i press och riksdag. Detta har inneburit att man haft information som medborgare kring de beslut och lagar som fattas i samband med dessa frågor.

Som nyblivna medlemmar av NATO kommer Sverige skicka soldater till just de områdena som finns med i filmen, för att skydda dessa områden.

 Samtala

- Har eleverna haft kännedom om flyktingkrisen vid Polens/EU:s gräns?
- Känner de till hur många som försökt ta sig in denna väg? Hur många som dött? Försvunnit?
- Om eleverna saknar kännedom kring frågan – vad tror de att den beror på? Avsaknaden av rapportering? Hur de tar till sig nyheter?
- Det som skildras i filmen är det något eleverna tycker att de borde ha kännedom om?
- Är de medvetna om att som medborgare i EU samt Nato-medlemmar är dessa gränser även våra yttre gränser?
- Är de medvetna om att de som tjänstgör i armén kan skickas till just de platser som filmen beskriver?

Att dokumentera övergrepp mot de mänskliga rättigheterna.

När aktivisterna möter flyktingarna i skogen dokumenterar de på olika sätt vad flyktingarna varit med om. Under andra världskriget var det många som hävdade att de inte visste eller kände till Förntelsen. När olika koncentrationsläger befriades var det därför viktigt att dokumentera de övergrepp som begåtts. Efter Förntelsen skapades de Mänskliga Rättigheterna av FN bland annat för att Förntelsen aldrig skulle upprepas. Att alla människor har

vissa rättigheter oavsett var de lever. Efter andra världskriget har det skett folkmord, större krig samt andra väpnade konflikter. Under konflikternas gång har man försökt att dokumentera övergreppen så att skyldiga senare ska kunna ställas inför rätta.

I filmen visas hur flyktingarna fråntas sina mänskliga rättigheter. De fråntas rätten att söka asyl, rätten till lagligt ombud, rätten till sjukvård men kanske framförallt att behandlas som en likvärdig människa. I dagens värld är det allt viktigare att vara Medie- och Informationskunnig så man kan dokumentera personernas berättelser både om övergrepp vid gränsen och dokumentera varför de söker asyl. Man använder sig av modern teknik för att samla in och sprida dessa berättelser. Mobiltelefonerna blir i detta sammanhang ett verktyg som kan rädda liv, eller som i filmen ge budskap om liv som inte gick att rädda. Samtidigt visar filmen på hur den polska staten, genom att förbjuda journalister, medvetet försvårar kommunikation och förhindrar möjligheterna till dokumentation.

[Länk till Agnieszkas Varför MIK?](#)

"Utan media, fri oberoende media dör demokratin."

I Sverige pågår en debatt om att våra medier är vänster/högervridna. Samtidigt har vi en public service som har högt förtroende hos svenska folket och generellt har vi högt tilltro till traditionella medier.

 Samtala

- Tycker eleverna att vi har fria oberoende medier i Sverige? Främjar de demokratin? Får man skriva och rapportera kring det mesta i Sverige?
- Om eleverna tycker att media inte är oberoende – vad är det då de saknar i medierna? Vilken rapportering anser de faller bort och vilken lyfts fram i stället?

Historikern Ian Kershaw sade om Förntelsen att: *"The road to Auschwitz was built by hate, but paved with indifference"*. Agnieszka Holland talar om samma sak, som regissör har hon gjort tre filmer om Förntelsen, bland annat eftersom stora delar av hennes familj utrotades. Hon säger: *"... att vi vet hur detta slutar" – om vi i väst inte bryr om vad som händer andra grupper kommer det leda till förntelse. Att beröva vissa människor av deras människovärde, och att sedan acceptera att dessa människor dör"*

I och med Förntelsen ursäktade många sig med att "vi visste inte vad som pågick" – Idag är övergreppen under Förntelsen, och senare folkmord väldokumenterad. Idag kan man inte hävda att man inte kände till det som hände. Nu har eleverna fått se en spelfilm med många olika övergrepp, som alla är dokumenterade.

 Samtala

- Har filmen påverkat hur eleverna ser på de handlingar som sker i filmen? Alla dessa handlingar sker ju i "vårt" namn – för att skydda "våra" gränser från yttre hot.
- Är eleverna själva beredda att åka till gränsområden som det som beskrivs i filmen för att skydda "våra" gränser? Vem anser de ska försvara dessa gränser om de själva inte vill?

Språk är makt

I skolan lär vi oss olika språk. Speciellt svenska och engelska. Behöver vi kunna fler språk än dessa två? Filmen visar på hur kännedom om språk är viktigt i dagens globala värld. Att inte kunna språk begränsar vår möjlighet till att ta till oss information. Samtidigt visar filmen på hur dagens teknik kan hjälpa oss. I filmen används ju t.ex. mobiltelefoner för att översätta vad folk säger till varandra som inte pratar samma språk. Detta kan bokstavligen rädda liv, som när sjuka, gravida personer behöver läkarhjälp. Språk kan ju även förena såsom ungdomarna i filmens slut, där musik och sociala medier förenar.

 Titta på denna scen om dokumentation i skogen med mobilen som verktyg

Att kunna kommunicera med hjälp av olika digitala verktyg är idag oerhört viktigt. I filmen får vi se mobiltelefonernas enorma betydelse för flyktingarna. Att personer som flyr, har dyra mobiltelefoner, kan för vissa uppfattas som oerhört provocerande. Samtidigt är det just dessa mobiltelefoner som gör att flyktingarna kan tala med personerna de ska till, eller har lämnat. Telefonerna innebär även möjlighet till kommunikation med människor som inte talar samma språk, eller skriver med samma alfabet.

Samtala

- Har eleverna blivit av med sin egen mobil någon gång? Vad hände då? Kan de till exempel numret till sina vänner och släktingar – för att få hjälp? Hur skulle de klara sig om de blev av med mobilen utomlands – där folk inte pratar de språk eleverna kan?
- Be eleverna lista fördelarna som vi idag får genom våra mobiltelefoner. Som till exempel kontaktlistor, kartor, översättning, videosamtal, betalning m.m. Be eleverna även lista nackdelarna.

Om du vill kan du använda detta som en ingång till samtal om behov av eller förbud kring mobiler i skolan.

- När behöver man sin mobil? Varför? Använder eleverna sina mobiler till det som behövs för sin utbildning?

Filmens efterspel

Filmen hade världspremiär på Venedigs filmfestival 2023. Där fick den stor uppmärksamhet, fina recensioner samt belönades med flera priser.

Agnieszka Holland

Samtidigt fick filmen stark kritik från polska politiker som tillhörde partiet Lag och Rättvisa vars politik låg bakom händelserna som filmen skildrar.

Jarosław Kaczyński (Partiledare för Lag och Rättvisa) sade bland annat att filmen passar in i en industri av förakt mot Polen. Zbigniew Ziobro (Polens justitieminister), som nämns vid namn i filmen, sade att regissören Agnieszka Holland passar in i rysk propaganda och hänvisade till traditionen av de värsta propagandafilmer som särskilt gillades av Tredje riket.

Officiella representanter för Polens gränsvakter kritiserade filmen och sade att den är "en propagandaprodukt exakt anpassad till den ideologiska tonen som framförs av kretsar fientliga mot den polska staten...". Polens president Andrzej Duda upprepade gränsvaktens slogan "bara svin sitter på bio", vilket hänvisar till bojkotten av biografier i Warszawa under andra världskriget. Ingen av de politiker som kritiserade filmen hade sett filmen vid tillfället då de kritiserade filmen och filmens skapare. Filmen hade polsk premiär cirka en månad innan det polska parlamentsvalet 2023. Kontroverserna kring filmen ledde till att filmen blev till en enorm publiksuccé i sitt hemland. Partiet som kritiserade filmen förlorade makten i det polska parlamentet.

Green Border påverkade inte migrationspolitiken vid den polsk-belarusiska gränsen. Efter parlamentsvalet 2023 och utnämningen av Donald Tusk från Medborgarplattformen som premiärminister fortsatte att trycka tillbaka flyktingar över gränsen (pushbacks) och Tusk-regeringen övertog en del av den anti-invandringsretorik som föregående regering använde. Holland uttryckte sitt missnöje med Tusks politik och hävdade att "filmen är fortfarande aktuell eftersom den nuvarande regeringen egentligen inte har ändrat politiken mot invandrare och flyktingar vid den belarusiska gränsen, utan snarare legitimerat den".

Uppståndelsen efter filmens premiär och politikernas uttalanden ledde till att filmens regissör hotades till livet. Detta ledde till att hon fick ha livvakter med sig en period inför och efter filmens premiär i Polen. Cirka ett år efter filmens premiär behöver hon ej längre ha livvakter.

[Länk till Agnieszkas svar om framtiden](#)

[Länk till Gabriellas svar om reaktionerna på filmen när den kom ut i Polen](#)

Alla människor är lika mycket värda

1. Ja
2. Nej
3. Vet ej
4. Öppet hörn

Sverige borde följa de Mänskliga rättigheterna?

1. Ja
2. Nej
3. Bara de rättigheter som vi tycker är rätt
4. Öppet hörn

Sverige borde följa Barnkonventionen?

1. Ja
2. Nej
3. Bara de rättigheter som vi tycker är rätt
4. Öppet hörn

En av de mänskliga rättigheterna handlar om rätten om att få söka asyl. Borde ALLA kunna söka asyl i Sverige?

1. Ja
2. Nej
3. Enbart människor från länder vi bestämmer
4. Öppet hörn

Ska vi ta emot flyktingar från andra länder?

1. Ja
2. Nej
3. Bara från vissa länder
4. Öppet hörn

Ska flyktingar få ta hit sin familj?

1. Ja
2. Nej
3. Bara från vissa länder
4. Öppet hörn

Ska Sverige ta emot flyktingar som kommit till andra EU-länder först?

1. Ja
2. Nej
3. De ska stanna i det landet kom till först i EU.
4. Öppet hörn

Vår statsminister har sagt att medborgarskap innebär: "Ytterst handlar det om att med vapen i hand - och med livet som insats - försvara Sverige, våra värderingar och vårt sätt att leva. Medborgarskap är inte en resehandling." Håller du med?

1. Ja, ALLA måste vara beredda att försvara landet militärt
2. Ja, men man kan försvara landet på andra sätt än militärt
3. Nej
4. Öppet hörn

Följdfråga: Kommer du göra värnplikten om du blir inkallad till försvaret?

1. Ja
2. Ja, om jag inte måste göra militär värnplikt
3. Nej, jag kommer vägra
4. Öppet hörn

När du slutar gymnasiet - är du beredd att åka till NATOS och EU:s gränser och försvara dessa?

1. Ja
2. Nej
3. Jag vill enbart försvara Sveriges gräns
4. Öppet hörn

Om det blev krig i Sverige - skulle du då stanna kvar och försvara Sverige?

1. Ja, jag skulle försvara Sverige med alla tillgängliga medel
2. Ja, men försvara Sverige enbart om jag blev inkallad
3. Nej
4. Öppet hörn

Om du skulle kunna fängslas på grund av dina åsikter, skulle du fortsätta uttrycka dessa åsikter?

1. Ja, självklart - yttrandefrihet är en mänsklig rättighet - jag är beredd att sitta fängslad för mina åsikter
2. Ja, men inte offentligt.
3. Nej
4. Öppet hörn

Skulle du vara beredd att skydda en person från utvisning ur landet om det var en klasskamrat?

1. Ja, men enbart om det INTE innebar några konsekvenser för mig själv.
2. Ja, även om det skulle innebära konsekvenser för mig själv
3. Nej
4. Öppet hörn